

Prikaz međunarodne konferencije
doi: 378.147.34MAHHKC:005(497.6)(049.32)"2019"

PRIKAZ 9. INTERKATEDARSKOG SKUPA KATEDRI ZA MENADŽMENT, ORGANIZACIJU I PREDUZETNIŠTVO JUGOISTOČNE EVROPE

Ernad Kahrović

Državni univerzitet u Novom Pazaru, Departman za ekonomske nauke

U periodu od 20. do 21. septembra 2019. godine Katedra za menadžment i organizaciju Ekonomskog fakulteta Univerziteta u Sarajevu bila je domaćin 9. *Interkatedarskog skupa katedri za menadžment, organizaciju i preduzetništvo Jugoistočne Evrope* pod nazivom „Menadžment nove generacije za biznis i društvo: Izazovi regionalnih biznisa u kompleksnom okruženju“.

Učesnici skupa članovi su Katedara za menadžment, organizaciju i preduzetništvo ekonomskih fakulteta iz Jugoistočne Evrope: Bosne i Hercegovine, Crne Gore, Hrvatske, Slovenije i Srbije. Skup se organizuje svake godine na jednom od državnih ekonomskih fakulteta iz pomenutih zemalja, a ove godine je prijavljen najveći broj učesnika do sada – oko 100 iz svih zemalja regiona. Osnovni cilj 9. Interkatedarskog skupa jeste da predstavi jednu novu paradigmu u razvoju menadžmenta, a koja je nužno uzrokovana četvrtom tehnološkom revolucijom. Stavljajući u kontekst kompleksnost i dinamičnost okruženja, vezu strategije i organizacije, preduzetničke ideje i benefite koje daju društvu, te sve veću potrebu za jačanjem ljudi kao glavnih nosilaca svih promena. Ovaj skup promovisao je ideju jačanja veze između biznisa i društva, naslanjajući se na naučne činjenice i realne potrebe društva.

9. Interkatedarski skup katedri za menadžment, organizaciju i preduzetništvo Jugoistočne Evrope otvorio je keynote govornik – profesor emeritus Hasan Muratović, nekadašnji rektor Univerziteta u Sarajevu i ugledni dugogodišnji profesor Ekonomskog fakulteta u Sarajevu, izlaganjem na temu „Teorije menadžmenta: tradicionalna i savremena razmatranja“.

Profesor Muratović je ukazao na ulogu i značaj tradicionalnih teorija menadžmenta: počev od naučnog menadžmenta Frederik Tejlora, administrativne doktrine Anri Fejola, idealne birokratije Maks Vebera, preko hotorn eksperimenata Elton Meja, do kvantitativne teorije, nauke o menadžmentu itd. Takođe, istakao je da se savremene teorije (posebno sistemska, situaciona i teorija haosa) zasnivaju na činjenici velikih i brzih promena, kao i nepredvidivog okruženja i kao takve utiču na stvaranje koncepta digitalne firme.

Govoreći o tradicionalnim i savremenim teorijama menadžmenta, profesor Muratović je istakao da su razvoj i promene u društvu, ekonomiji i tehnologiji, ključni uzroci i potrebe za promene uloga menadžera i teorije menadžmenta. Prema

njegovim rečima: „Uloga menadžera i teorije menadžmenta, od vremena prvih teorija naučnog menadžmenta do danas, u stalnim su procesima promena. Razvoj i promene u društvu, ekonomiji i tehnologiji ključni su uzroci i potrebe za promene uloga menadžera i teorije menadžmenta“. U svom izlaganju, profesor Muratović, takođe je govorio o ključnim funkcijama 21. veka koje pozitivno i negativno utiču na uloge menadžera, i istakao dve važne sposobosti savremenih menadžera za obavljanje četiri ključne funkcije menadžmenta: sposobnost za partnerstvo sa IT profesionalcima, ali i sposobnost vođenja i učestvovanje u IT projektima naglasivši da su osnovni koncepti savremene organizacije: povećanje razmene informacija i znanja, suprotstavljanje specijalizaciji, kao i zavisnosti eksperata od hijerarhije.

Najviše istraživana i publikovana oblast u okviru teorija menadžmenta jesu teorije strategija, zasnovane na istraživanjima na izvršnim organizacijama. U okviru njih, podsetio je na karakteristike tzv. „čistih“ strategija: Majkla Portera sa modelom pet faktora i generičke konkurentske strategije, adaptivne strategije Majsa i Snoua, kao i operacionu izvrsnost, liderstvo proizvoda i bliskost sa kupcima kod Trejsi i Virsema. Ističući značaj alternativnih strategija (kao npr. akvizicija, zajedničkog ulaganja i diversifikacije), rekao je da uspešnu strategiju treba da odlikuje: težnja kreiranju i zadržavanju vrednosti, osvajanju ili stvaranju i zadržavanju kupaca, rezistentnost na imitiranje, stvaranje posebnih resursa i sposobnosti, opredeljenje i pretpostavke koje su najbolje usklađene sa budućim okruženjem, ali i postojanje elemenata dovoljne fleksibilnosti.

Svoje izlaganje profesor Muratović završio je promišljanjima o ključnim pitanjima struke: Čemu treba učiti studente i privrednike? Kakav sadržaj treba da imaju udžbenici menadžmenta? Kakve uloge dati najspособnijima da bi ih oni regrutovali i zadržali? Kako osigurati stalnu transformaciju procesa, alata i organizacije na operativnom nivou koji je sve više i strateški?

Glavni panel pod nazivom „Četvrta industrijska revolucija i menadžment: Menadžment 3.0 – nova paradigma“ vodio je, takođe, dugogodišnji profesor menadžmenta na Ekonomskom fakultetu u Sarajevu, dr Aziz Šunje. Cilj panela jeste sagledati na koji način će četvrta industrijska revolucija, utemeljena na veštačkoj inteligenciji i biotehnologiji, uticati na način vođenja biznisa. Prof. dr Aziz Šunje istakao je da: „Nema sumnje da će se biznisi u vremenima koja dolaze, voditi na paradigmatično drugačiji način. Naša namera je da pokušamo sagledati kako će se voditi biznisi u vremenima koja su pred nama. Isto tako, nema sumnje da će četvrta industrijska revolucija značajno promeniti način obrazovanja ljudi, koji se žele edukovati da vode biznise, kako u pogledu strukture nastavnih planova i programa, tako i u pogledu načina izvođenja nastave.“

Takođe, prof. Šunje je dodatno naglasio da: „Fakulteti moraju ostati oaza gde se studenti mogu usmeriti i informisati od strane nastavnika. Predavač treba biti mentor, koji će pomagati studentima da se profiliraju i implementiraju svoje ciljeve. Glavno pitanje je koliko zaista želje profesori imaju da se prilagode i promene dosadašnje pristupe.“ Doktor Šunje smatra da je jedan od zadataka akademske zajednice da „artikuliše pravce delovanja“, i istakao da se znanja razlikuju, što predstavlja veliki izazov koji će zasigurno pokrenuti radikalne promene nastavnih planova i programa.

Drugi deo skupa je organizovan u tri paralelne sesije: „Ohrabrivanje ljudi u novom dobu“, „Razvoj u strategiji i organizaciji“, „Korporativno preduzetništvo (unutrašnje preduzetništvo): Paradigma razvoja organizacije u 21. veku“. Prva sesija „Ohrabrivanje ljudi u novom dobu“ bila je posvećena mikro aspektima menadžmenta, koji je fokusiran na ljudske potencijale. Na ovoj sesiji je bilo reči o uticaju tehnološke revolucije na dizajniranje radnih mesta i promeni pristupa motivaciji u okviru organizacije kroz obradu pitanja balansiranja privatnog i profesionalnog života, demografskih promena, novih paradigmi u liderstvu, organizacionih klima i kultura, poverenja, talent menadžmenta. Sesija „Razvoj u strategiji i organizaciji“ bavila se pitanjima strateškog opredeljenja, društvene odgovornosti kompanija, globalnih konkurentnosti i organizacionog dizajna u vremenu tehnoloških promena. Sesija „Korporativno preduzetništvo (unutrašnje preduzetništvo): Paradigma razvoja organizacije u 21. veku“, predstavila je područje preduzetništva kroz uvek aktuelna pitanja o ženama i mladima u preduzetništvu, porodičnom, akademskom, strateškom i preduzetništvu javnog sektora itd.

Specijalnom sesijom „Uspešne regionalne poslovne priče“ moderirala je doc. dr Jasna Kovačević sa Ekonomskog fakulteta Univerziteta u Sarajevu, a učesnici su bili šef istraživanja i savetovanja i glavni ekonomista *Raiffeisen Bank BiH* Ivona Zametica, direktor i vlasnik kompanije *Širbegović Inženjering*, Faruk Širbegović i redovni profesor na Katedri za menadžment i organizaciju Ekonomskog fakulteta u Sarajevu prof. dr Elvir Čizmić. Tokom panela bilo je reči o faktorima uspešnosti u regionalnom kontekstu, kao i savremenim izazovima od kojih su posebno istaknuti društvena odgovornost kompanija, prilagođavanje promenama koje nameće četvrta tehnološka revolucija.

9. Interkatedarski skup katedri za menadžment, organizaciju i preduzetništvo Jugoistočne Europe završen je u subotu 21.9.2019. godine, zaključnom radionicom pod nazivom „Efekti proteklih skupova i konferencija – podsticaji za buduću saradnju“, čiji je moderator bila doc. dr Amra Kožo. Pomenuti skup završen je uspešno sa značajnim zaključcima i najavom 10. interkatedarskog skupa Katedri za menadžment i organizaciju u 2020. godini, čiji će domaćin biti Ekonomski fakultet Univerziteta u Rijeci.

*Primljeno 23. septembra 2019. godine,
nakon revizije,
prihvaćeno za publikovanje 28. septembra 2019.
Elektronska verzija objavljena 1. oktobra 2019.*

Ernad Kahrović je docent na Departmanu za ekonomske nauke Državnog univerziteta u Novom Pazaru. Doktorske studije, modul Poslovno upravljanje, završio je na Ekonomskom fakultetu Univerziteta u Nišu. Ključna oblast naučno – istraživačkog rada jeste poslovna ekonomija i menadžment, u okviru koje se intenzivno bavi problemima opšteg i strategijskog menadžmenta, organizacionog dizajna i ponašanja.